

Enheten för arbetsmarknads- och rättighetsfrågor

Möte med det kommunala nätverket för romsk inkludering, 180516

Länsstyrelsen i Stockholm (nedan enbart kallad Länsstyrelsen) bjöd den 16 maj in det kommunala nätverket för romsk inkludering till en erfarenhetsdag. Syftet med det kommunala nätverket är att utveckla metoder, arbetsformer och lokala strategier för implementeringen av regeringens strategi för romsk inkludering. Det har inte varit några möten inom nätverket under drygt ett års tid. Syftet med dagen var att lyfta olika arbeten och insatser som bedrivs för romsk inkludering, på lokal och nationell nivå. Till denna erfarenhetsdag bjöds även myndigheter in som har regeringsuppdrag för romsk inkludering.

Länsstyrelsen i Stockholm

Pernilla Ek, enhetschef på enheten för arbetsmarknads – och rättighetsfrågor inledde erfarenhetsdagen med att hälsa alla deltagare välkomna. Hon berättade om Länsstyrelsen i Stockholms roll inom strategin för romsk inkludering och behovet av en gemensam kartbild då många aktörer är involverad i frågan.

Anna Mannikoff, samordnare för strategin för romsk inkludering, berättade om myndighetens roll inom strategin och om regeringsuppdraget att samordna och följa upp insatser inom strategin. I uppdraget ingår det bland annat att stödja kommuner att utveckla arbetssätt och metoder samt sprida kunskap. Myndigheten är ”spindeln i nätet” och har bland annat kontakter med kommuner, myndigheter, regeringskansli, föreningar/organisationer och genomför samråd. Länsstyrelsen tar årligen fram en årsrapport som bygger på kommuners och myndigheters årsrapporter avseende hur de arbetat med deras uppdrag för romsk inkludering. Årsrapporten innehåller även myndighetens slutsatser och förslag på fortsatt arbete. Myndigheten anser bland annat att fler kommuner behöver börja arbeta med frågan, (se mer information i bildspel ”Presentation nätverksmöte maj 18).

Det kommunala nätverket startade redan innan strategin för romsk inkludering sjuöskades, då deltog bland annat Eskilstuna, Uppsala och Västerås. Nätverket fortsatte sedan i Länsstyrelsens regi men då med ett roterande ordförandeskap och där kommuner hade möjlighet att söka medel från Länsstyrelsen för att hålla igång nätverket.

Mirelle Gyllenbäck, utvecklingsledare på Länsstyrelsen i Stockholm, berättade om arbetet med regeringsuppdraget om att ta fram en nulägesbeskrivning i kommuner med verksamhet för romsk inkludering. Syftet med nulägesbeskrivningen är att få en samlad bild av vilka hinder och möjligheter som finns för romers rättigheter inom strategins verksamhetsområden. Samverkande myndigheter i uppdraget är Arbetsförmedlingen, Boverket, Skolverket, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Intervjuer med romer har genomförts

Datum
2018-05-16

i fem kommuner, tre tidigare pilotkommuner: Helsingborg, Göteborg och Linköping samt två utvecklingskommuner; Haninge och Gävle. De samverkande myndigheterna har skickat ut enkätfrågor (förutom Boverket som genomfört intervjuer) till tidigare pilotkommuner och nuvarande utvecklingskommuner. Uppdraget ska redovisas till regeringskansliet senast den 15 december, 2018.

En deltagare undrade om myndigheten har samråd med romska tjänstemän som arbetar i kommunerna. Länsstyrelsen svarade att samråden är för organisations- och föreningsrepresentanter, men ibland är även romska tjänstemän med på dessa då de ibland kan sitta på "två stolar". Dock träffar myndigheten de romska tjänstemännen i andra sammanhang, exempelvis lärandeträffar för utvecklingskommunerna.

Skolverket

Ida Apelmo, undervisningsråd på Skolverket, berättade bland annat om Skolverkets uppdrag att genomföra insatser för att öka kunskapen i skolan om den nationella minoriteten romer. En ny webbplats är på gång www.skolverket.se/natmin. Det ska bli enklare att hitta information på webbplatsen. Myndigheten arbetar med att ta fram ett stödpaket för undervisning om bland annat romers historia. Det utbildas även MR-ambassadörer i tjugo kommuner i Stockholm. Skolverket ansvarar för att utbilda dessa ambassadörer med fokus på romer.

En av deltagarna undrade till vilka Skolverket skickar informationen till i utvecklingskommunerna. Informationen skickas till skolcheferna. En annan deltagare undrade om det kommer att finnas möjlighet att erbjuda riktat stöd till fler kommuner framöver? Skolverket svarade att det är en ekonomisk fråga då uppdraget har fokus på utvecklingskommunerna.

Kompetenscentret inom det sociala området i Mellersta Finland (denna punkt ersatte Statskontorets del)

Päivi Gynther, från Kompetenscentret inom det sociala området i Mellersta Finland, berättade om ett utvecklingsarbete som ska slutrapporteras i juni. Utgångspunkten är den pågående stora vård- och landskapsreformen. Päivi har fått en utredningsuppdrag för att se hur det påverkar minoriteten romer. I Finland finns elva kompetenscenter inom det sociala område som fungerar som resurscentra för att upprätthålla socialarbetarnas kompetens kring frågorna. Två av dessa center ansvarar för den svenskspråkiga befolkningens respektive samernas frågor. Päivi ska bland annat undersöka hur arbetet inom det sociala området kunde göras bättre för att svara den romska befolkningens behov. I Finland har redan byggts upp strukturer för samarbete mellan den romska befolkningen och myndigheterna såväl på det nationella, på det regionala som på det lokala planet. Viktigt är upprätthålla tillit som skapats, och att se till att de existerande strukturerna inte försvinner i den stora reformen.

Datum
2018-05-16

Linköpings kommun om hur de arbetar med samråd tillsammans med den romska minoriteten

Marie Daun Eriksson, utvecklingsstrateg i Linköping, berättade om hur kommunen samråder med den romska minoriteten efter avslutad pilotverksamhet. Hon presenterade delar av en utvärdering som två följeforskare från Linköpings universitet gjort. De har granskat och utvärderat kommunens romska samråd. Hon berättade även om kommunens nuvarande process i arbetet kring romsk inkludering. Kommunen har bland annat tagit fram en reviderad handlingsplan som föreslås gälla 2018-2021. Se mer information i bifogat bildspel samt utvärdering.

En av deltagarna undrade om hur många romer som är representerade i samråden. Marie svarade att två deltagare/romsk grupp¹ men att fler kan delta som åhörare. Det är romer i Linköping som utser vilka som ska delta som samrådsrepresentanter. En annan deltagare undrade varför samrådet inte representants även av ungdomsdeltagare. Marie svarar att de haft med ungdomar i samrådet men de har hoppat av efter ett tag. Nu ser kommunen över processen för samrådet. En ytterligare deltagare undrade om handlingsplanen kommer att fullföljas oberoende av politisk majoritet. Marie svarade att det kan man inte veta, den kan ändras.

Romska ungdomsförbundet om projekt med romska hälsoinspiratörer och en romsk app

Romska hälsoinspiratörer

Erland Kaldaras, ordförande för det Romska ungdomsförbundet berättade om projektet med romska hälsoinspiratörer. Syftet med projektet är att utbilda intresserade romer i hälsorelaterade frågor. Under 2017 har projektet genomförts i Gävle. Varje hälsoinspiratör har sedan haft en "egen" grupp på 3-10 personer som de pratat med om dessa frågor. Totalt har 160 hälsoinspiratörer utbildats sedan start 2015. Romska ungdomsförbundet räknar med att hälsoinspiratörerna har nått ut till cirka 1500-2000 personer och som de kunna jobba med/utbilda i dessa frågor.

En av deltagarna i publiken framförde att bidragsgivarna inte alltid har en kunskap om att behovet hos de romska grupperna kan se olika ut, ibland missar man vissa grupper i vissa kommuner. Abedin Denaj, samhällsvägleddare i Gävle besvarade denna fråga. I Gävle har de annonserat för att nå ut till alla. Men de flesta som kommer är från samma grupp. I Gävle fanns en överrepresentation av en viss grupp, i en annan kommun var grupp sammansättningen mer heterogen.

---

¹ Svenska romer, finska romer, resande romer, utomnordiska romer och nyanlända romer.

Datum
2018-05-16

En viktig fråga under utbildningen har varit kvinnohälsa, ibland har man delat på grupperna utifrån ålder och kön för att diskutera frågor som rör kvinnohälsa. I projektet har man antagit olika strategier för att kunna diskutera dessa frågor. Hälsoinspiratörsutbildningen har resulterat i att flera av ungdomarna har fått förtroende och kunskap om samhällets olika stödfunktioner och börjat uppsöka dem, vid behov.

Romsk app

Abedin Denaj berättade om appen ung och rom som lanseras inom kort. Allmänna arvsfonden finansierar projektet. Syftet med appen är att underlätta spridning av exempelvis myndighetsinformation. Appen ska kunna nå romerna med information. Föreningar, romer och myndigheter ska kunna hitta varandra. Den innehåller även en del romska spel där syftet är att språket ska revitaliseras. Fler delar tillkommer så småningom.

Information i appen kommer att finnas på fem romska varieteter, det ska även vara möjligt att få informationen uppläst. I appen kommer det att framgå vem man ska kontakta om man vill ha mer information, eventuellt kommer det även att inkluderas en kalender så man kan se olika event med romsk koppling. Ambitionen är att appen ska utvärderas framöver.

Romano center i Väst (tidigare romskt informations- och kunskapscenter i Göteborg)

Domino Kai, enhetschef vid Romano center i Väst berättade om den nystartade verksamheten. Centret är en led i att Göteborg var en pilotkommun för romsk inkludering 2012-2015. Verksamheten som bedrivs är en form av medborgarservice. Verksamheten ska vidare vara en ”nagel i ögat” på andra kommunala verksamheter och påvisa brister i strukturer och utbilda tjänstepersoner i staden. En av deltagarna undrade varför man bytt namn från romskt informations- och kunskapscenter till Romano center i Väst. Domino svarade att uppdraget rör inte bara Göteborgs stad, utan de jobbar också med kranskommunerna. Namnbytet har en politisk förankring och har godkänts av det romska rådet i Göteborg. I verksamheten arbetar idag fyra personer i dagsläget, tre romer och en icke-rom.

En annan deltagare undrade i vilka sammanhang verksamheten kommer att agera ”nagel i ögat”. Domino svarade att detta kommer exempelvis ske i upphandlingar av tjänster. Det saknas tolkar på romani. Det är exempel på en fråga verksamheten kan lyfta till politiken och dels till förvaltningen.

Ipsos om intervjustudie

Ipsos ska på uppdrag av Europeiska byrån för mänskliga rättigheter, Fundamental Rights Agency (FRA) genomföra en intervjustudie med romer och resande. Ambitionen är att intervjua 400-500 personer. Föreslagna orter för intervjuer: Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingborg, Borås, Linköping och Uppsala.

Datum
2018-05-16

Liknande studier genomförs samtligt i samtliga europeiska medlemsländer. Frågeformuläret är inte klart ännu.

En av deltagarna berättade att det finns en stor intervjutrötthet bland romer och undrade hur Ipsos skulle gå vidare i processen med att hitta personer som ska intervjuas. Personen undrade även hur intervjupersonerna ska kompenseras. Ipsos har haft funderingar på att ersätta de som blir intervjuade med ett presentkort i en matvarukedja, flera av deltagarna reagerade mot detta, de tyckte att det var för liten summa. Ipsos betonade att man ska tänka på att man ställer upp i detta för ett större syfte. De betonade att alla inspel på tillvägagångssätt är viktiga och att företaget tar med dem till FRA. Företaget har tankar på att anställa en samarbetspart i varje stad. En annan deltagare betonade att FRA gjort många viktiga utredningar och att sådana enkäter måste till för att förändringar ska kunna ske på europeisk nivå.

Borås stad om hur de arbetar med enskilt stöd genom brobyggarteam

Robert Simonovic, samordnare för brobyggarteamet och Anki Carlsson, enhetschef vid arbetslivsförvaltningen i Borås, berättade om hur de arbetar med romsk inkludering som utvecklingskommun. I Borås har brobyggarna ett nära samarbete och de har olika fokusområden. Brobyggarna arbetar med enskilt stöd i fem steg och har framtagna riktlinjer för detta. Riktlinjerna ska fungera som ett stöd dels för tjänstepersoner i olika förvaltningar och dels som ett tydliggörande för de romer som kommer i kontakt med brobyggarna. Robert och Anki betonar vikten av ett långsiktigt perspektiv i arbetet.

Regeringskansliet (Kulturdepartementet) om aktuella insatser inom strategin för romsk inkludering.

Annie Nyberg och Andrés Zanzi, från Kulturdepartementet (enheten för diskrimineringsfrågor) berättade om olika insatser som sker inom ramen för strategin för romsk inkludering. En av deltagarna tyckte att två huvudaktörer fattas inom arbetet med strategin – Landstinget och Försäkringskassan. Andrés svarade att Landstingen deltagit till en viss del, bland annat genom satsningen med hälsoinspiratörer. Försäkringskassan har haft i uppdrag i sina regleringsbrev att samråda med de nationella minoriteterna. De genomför gemensamma samråd med de nationella minoriteterna tillsammans med Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverket.

Kulturdepartementet arbetar tillsammans med en romsk referensgrupp som består av 20 personer, de har möten några gånger per år. Kulturdepartementet har en kontinuerlig dialog med referensgruppen kring de regeringsuppdrag som ges till myndigheter. De berättade vidare kort om utredningen kring ett eventuellt nationellt romskt center. Departementspromemorian bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det vanliga är att sådana promemorior remitteras. För närvarande finns ingen tidsplan för detta.

Några av deltagarna undrade hur arbetet kring romsk inkludering kommer att fortskrida om det blir ett maktskifte. Kulturdepartementet svarade att det finns ett

Datum
2018-05-16

tillkännagivande från riksdagen som ställer krav på att regeringen ska arbeta med romers rättigheter-men det är oklart hur en ny regering ställer sig till arbetet med romsk inkludering.

Hur ska formerna för nätverket se ut framöver?

Förslag på ämnen/teman att ta upp under kommande möten: samråd, samarbete med andra nationella minoriteter, språk och revitalisering (några av deltagarna upplevde att det skärs ner på översättningar till nationella minoritetsspråk). Några andra deltagarna tyckte att det under nätverken skulle finnas möjlighet att diskutera konkreta frågor, exempelvis akuta frågor kopplade till händelser på lokal nivå. Några av deltagarna tyckte att det ska finnas tid för diskussioner och erfarenhetsutbyten under mötena och att det är bra om politiker/chefer i kommunerna involveras på något sätt (på möten, information till dem etc.)

Nästa möte med det kommunala nätverket blir det 28 november i Stockholm. Länsstyrelsen kommer att inför dagen höra med nätverket kring vilka frågor/ämnen de vill ta upp.